

6th International Scientific Conference
“The Readings of Albertas Vijūkas-Kojalavičius 2026” (RAVK6)
24 October 2026 | Mykolas Oginskis Palace, Plungė, Lithuania

Dr Toma Zarankaitė-Margienė
Lithuania

Presentation

The Right to Hunt: The Samogitian Nobility’s Conflict with the Ruler over Old Hunting Grounds

Abstract

The hunting grounds of the ruler of the Grand Duchy of Lithuania were often formed and expanded in the 14th–15th centuries by expropriating hunting territories previously used by communities. Having legally defined the boundaries of the ruler’s hunting grounds and enshrined them in legal documents, the ruler established the right to use, administer and donate hunting grounds protected by law. Despite such legal recognition of the status and affiliation of hunting grounds, communities opposed the expansion of the ruler’s hunting economy and the right of subsequent rulers to use them. The long-drawn-out litigation of the Samogitian nobility over the right to use old hunting grounds in Samogitia is particularly telling. The purpose of this report is to reveal the regional identity of the Samogitian nobility through the defense of their right “to hunt for everyone where they used to hunt before”.

The conflict between the Samogitian nobility over the old hunting grounds is recorded during the reign of the Grand Duke of Lithuania and the King of Poland, Casimir Jagiellon. It is known that in 1441, in the privilege of Casimir Jagiellon for the Medininkai region of Samogitia, the ruler confirmed the right to hunt to everyone where they had previously hunted, except for those hunting grounds where the Grand Duke of Lithuania Vytautas hunted. Thus, this privilege reveals that the Samogitian nobility and community could freely use forest lands that did not belong to the ruler, but the privilege shows that the Grand Duke of Lithuania Vytautas in Samogitia had only hunting grounds that belonged to him, and Casimir Jogailaitis did not intend to return the right to use them to the Samogitian nobility or community. During the report, we will reveal that this situation in Samogitia was not an isolated one and sparked further disputes, and the situation in Samogitia regarding the old hunting grounds was also “inherited” by Alexander Jagiellon, Sigismund the Old, and Sigismund Augustus.

Biography

Dr Toma Zarankaitė-Margienė studied history at Vilnius University, completing her Bachelor’s degree in 2006–2010 and Master’s degree in 2010–2012. In 2013–2018, she completed doctoral studies in history at Vilnius University and the Lithuanian Institute of History. From 2020 to 2023, she worked as Senior Curator-Researcher, and since 2023 she has headed the Cultural History Research Department at the National Museum – Palace of the Grand Dukes of Lithuania. Her principal research interests include the phenomenon of hunting in the Grand Duchy of Lithuania from socio-economic, socio-political and mental-history perspectives; the everyday life and mentality of the rulers of the Grand Duchy of Lithuania; and the prosopography of the nobility of the Grand Duchy of Lithuania.

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5593-5975>

Dr. Toma Zarankaitė-Margienė
Kultūros istorijos tyrimų skyriaus vedėja
Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai

Pranešimas

Teisė medžioti: Žemaitijos bajorijos nesantaika su valdovu dėl senųjų gaudymviečių

Santrauka

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovo gaudymvietės XIV–XV a. dažnai formavosi ir plėtėsi nusavinant bendruomenių iki tol naudotas medžioklės teritorijas. Teisiškai apibrėžus valdovo gaudymviečių ribas ir jas įtvirtinus juridiniuose dokumentuose valdovas įtvirtino teisę naudoti, administruoti bei dovanoti įstatymo saugomas gaudymvietes. Nepaisant tokio juridinio gaudymviečių statuso ir priklausomybės įteisinimo, bendruomenės priešinosi valdovo medžioklės ūkio plėtrai ir vėlesnių valdovų teisei jomis naudotis. Itin iškalbingas yra ilgai užtrukęs Žemaitijos bajorijos bylinėjimasis dėl teisės naudoti senosiomis gaudymvietėmis Žemaitijoje. Šio pranešimo tikslas – Žemaitijos bajorų regioninio identiteto atodanga per jų teisės „medžioti kiekvienam ten, kur anksčiau medžiodavo“ gynimą.

Žemaitijos bajorų nesantaika dėl senųjų gaudymviečių fiksuojama Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Kazimiero Jogailaičio laikais. Yra žinoma, kad 1441 m. Kazimiero Jogailaičio privilegijoje Žemaitijos Medininkų kraštui valdovas patvirtina teisę medžioti kiekvienam ten, kur anksčiau medžiodavo, išskyrus tuos medžioklės plotus, kuriuose medžiodavo Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas. Taigi ši privilegija atskleidžia, kad Žemaitijos bajorai ir bendruomenė galėjo laisvai naudotis miško naudmenomis, kurios nepriklausė valdovui, tačiau iš privilegijos matyti, kad Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas Žemaitijoje turėjo vien jam priklausiusius medžioklės plotus, o Kazimieras Jogailaitis neketino grąžinti teisės jais naudotis Žemaitijos bajorams ar bendruomenei. Pranešimo metu atskleisime, kad ši situacija Žemaitijoje nebuvo pavienė ir iplieskė tolesnius ginčus, o susiklosčiusią situaciją Žemaitijoje dėl senųjų gaudymviečių „paveldėjo“ ir Aleksandras Jogailaitis, Žygimantas Senasis bei Žygimantas Augustas.

Lektorės pristatymas

Dr. Toma Zarankaitė-Margienė 2006–2010 m. studijavo istorijos bakalauro, o 2010–2012 m. – istorijos magistro studijose Vilniaus universitete. 2013–2018 m. Vilniaus universitete ir Lietuvos istorijos institute baigė istorijos krypties doktorantūros studijas ir įgijo humanitarinių mokslų daktaro laipsnį. 2020–2023 m. dirbo vyresniąja rinkinio saugotoja-tyrinėtoja, o nuo 2023 m. vadovauja Nacionalinio muziejaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų Kultūros istorijos tyrimų skyriui. Pagrindinės tyrimų kryptys: medžioklės fenomenas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje socioekonominiu, sociopolitiniu ir mentaliteto istorijos aspektais; Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovo kasdienybės ir mentaliteto istorija; Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bajorijos prozopografija.

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5593-5975>